la Societat Catalana de Genealogia
SCGHSVN
Heràldica, Sigil·lografia, Vexil·lologia i Nobiliària

BUTLLETÍ

Núm.29

EDITORIAL

Tanquem aquest curs 2020-2021 amb un balanç positiu. La situació sanitària del nostre entorn ens ha fet canviar la manera de fer activitats, de veure les coses i de valorar les nostres prioritats.

La transformació digital ha estat necessària per seguir oferint els nostres cursos de formació (que han tingut una gran acollida en el seu format virtual) i per poder continuar gaudint de les conferències i ampliar-ne l'abast de les mateixes.

En aquests mesos els seminaris permanents i grups d'investigació que tenim han continuat treballant de manera telemàtica i durant tot l'any s'han seguit atenent les consultes i s'han organitzat trobades genealògiques per a totes les persones que s'hi han interessat.

També hem publicat nous vídeos d'interès en el nostre canal de youtube i certament, en cap moment, ens hem aturat. I això és gràcies als nostres associats, que ho han fet possible i s'han sabut adaptar a la nova realitat. Sens dubte, en aquest context advers, la seva participació ha estat clau per poder tancar un curs extraordinari.

Des de la Junta seguirem treballant perquè les activitats no s'aturin i esperem que ens puguem retrobar ben aviat.

HORARIS A L'ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

Amb motiu de la reforma integral de la Sala d'Actes i de l'Aula de Difusió de centre, durant el darrer trimestre del 2021 i el primer del 2022 no es podran fer activitats en aquests dos espais de l'Arxiu.

En ambdos casos cal fer treballs d'actualització i millora en profunditat. Els treballs afectaran tant a les instal.lacions com a l'equipament audiovisual i el mobiliari.

Pel que fa al despatx d'entitats, atés que no està afectat per la reforma, segueix com fins ara.

Els nous horaris de la Sala de Consultes, amb cita prèvia, és:

dilluns i dimecres de 9 del matí a 6 de la tarda.
dimarts, dijous i divendres, de 9 del matí a 2 del migdia

NOTA NECROLÒGICA EN MEMÒRIA DE JOSEP MARIA BOSCH I CABRÉ

Des del record i sentiment dels companys de Paleografia

Amb un retard d'uns quatre o cinc mesos ens va arribar la notícia tristíssima del traspàs per CÒVID-19, a l'edat de 98 anys,esdevingut el proppassat desembre de 2020, del nostre més veterà company del Seminari permanent de Paleografia de la SCGHSVN, Josep Maria Bosch i Cabré.

El nostre bon Josep Maria estaria magníficament retratat en l'etimologia del terme "solter", que el situava entre els molts ciutadans que no havien arribat a contreure matrimoni. Efectivament, "solter" prové de "solt" que vol dir "lliure" i era aquest qualificatiu el que, probablement, millor li esqueia i més perfectament el definia, perquè potser era aquest el tret més característic de la seva personalitat.
Se'l podria considerar, tal volta, com a un dels arquetips del català burgès benestant, resident a un dels llocs més emblemàtics de Barcelona a tocar de la plaça de la Bonanova, amb títol universitari d'enginyer, del qual en feia cofoia ostentació quan deia "jo porto sempre un metro i un llapis a la butxaca, és feina d'enginyers".

Dels records que m'envien els companys, entre els quals i ha el del "metro i llapis" acabat d'esmentar, tots parlen d'una persona encantadora, molt afable i respectuós, de parla tranquil·la i suau (un d'ells la qualifica fins i tot de dolça), que s'interessava per tots i infonia pau en els interlocutors. Persona també molt polida i ordenada.

Al comentari admiratiu d'algú de nosaltres, farà d'això uns cinc anys, sobre el seu bon coneixement del llatí, va replicar que, arribats a la seva edat, també s'aconseguiria aquest bon coneixement. Era una manera simpàtica de referir-se a allò tan antic que el dimoni sap més coses per vell que no pas per ser dimoni.

Un altre dels companys recorda els primers temps del nostre Seminari de Paleografia i diu que quan aixecava la mà en Josep Maria sempre era per rectificar el responsable del grup -és a dir, el redactor d'aquesta primera part de la nota necrològica- i que, a més a més, sempre l'acompanyava la raó.

Certament, el benvolgut i enyorat Josep Maria tenia una bona formació cartesiana que el feia molt metòdic en tot. Tot estava previst, mesurat i programat. Els "deures" de Paleo, els preparava com el primer i era gran el coneixement i la pràctica paleogràfica que tenia. Valgui com a exemple de planificació el fet que quan va complir els 80 anys va deixar de conduir el cotxe propi i es va deixar portar pels transports públics.
I, per això, durant més d'una llarga dècada, l'anada a les sessions de Paleografia la feia amb els trens del Vallès i la tornada la feia en el cotxe d'aquest redactor. ¡¡Déu meu, quantes i quantes vegades, tornant per la Ronda de Dalt, comentava el canvi tan brutal d'aquella zona i, fins i tot, un dia, tornant per aquesta mateixa Ronda, ja cap el tard, quan gairebé arribàvem a l'inici del carrer Anglí, em va mostrar un llumet que s'acabava d'encendre en la que aleshores, segons em va dir, era la residència, com a emèrit, del cardenal Carles, un cop nomenat el cardenal Martínez Sistach com a titular de la Seu de Barcelona!!
D'aquesta darrera anècdota, he pogut fer-me un certa idea de com també estava al cas de tot allò que té a veure amb l'Església i les seves jerarquies.

Però és que, endemés, cercant entre les publicacions de Paratge, em trobo, al número doble 20/21 (2007/2008), dins l'apartat Ressenyes, una ressenya seva (pàgs. 266 i 267) del "*Tratado de HeráldicaEclesiástica en relación con la Iglesia Española",* de Fernando del Arco García (Madrid, 2006). .

Es tracta d'una radiografia breu però metòdica i exhaustiva de tota l'estructura del llibre, del qual diu fins i tot que "és un llibretde 14,2 x 20,3 cm., enquadernat en rústega, amb cobertes a tot color, que a cop d'ull el fan molt atractiu".

He volgut deixar per al final d'aquest breu recordatori la virtut principal de les moltes que l'honoraven. La generositat exercida des de la seva posició benestant, de manera discreta, respectuosa i no prepotent ni invasiva, confirmada, no només per persones que li reconeixen aquesta virtut en vida, sinó també per algun destinatari del seu llegat.

Però, abans de cloure aquest relat emocionat sobre la figura del bon amic i company Josep Maria Bosch i Cabré, no puc deixar de referir-me a la seva participacióen la recuperació de les despulles,l'any 2009, del cardenal caputxí Vives i Tutó, de Llavaneres (1854-1913), provinents del cementiri caputxí de Roma.

Avel·lí André Gavián
(Director del Seminari de Paleografia – soci núm.606)

Des de la presidència i administració de la SCGHSVN

Recordo perfectament el moment en que vaig rebre la notícia del traspàs del bon amic Josep Maria Bosch i Cabré. Feia temps que no teníem notícies d'ell, que havia deixat d'assistir als actes i al seu estimat seminari de paleografia. La maleïda pandèmia ens va amputar la connexió amb alguns socis, assistents assidus de les nostres activitats, especialment el més grans.

Malauradament, la pandèmia també ens ha arrabassat altres membres de la nostra Societat.

Els primers records de l'amic Josep Maria els tinc de poc temps després de fer-se soci. El vaig tenir d'alumne als cursos de paleografia, però també participava de forma quasi permanent a totes les activitats de la Societat.

En uns moments difícils, es va oferir a sufragar de la seva butxaca les despeses de la possible contractació d'un advocat, sentia la Societat com casa seva.

La coneixença i l'amistat amb amics comuns ens va apropar encara més. Sempre estava disposat a participar i col·laborar amb la Societat, destaca la seva tasca, junt a l'amic Pere Serra i Rosell, d'ambaixadors de la nostra Societat als Congressos Iberoamericans de Genealogia que van tenir lloc a Guatemala (2005) i al Perú (2007).
També vam estretir la nostra amistat amb la seva vinculació i participació activa a Valldaurex, Centre d'Estudis de Valldoreix. En les moltes sortides d'aquesta entitat vam poder compartir taula i moltes estones de conversa, unes converses cultes i serenes de les vaig aprendre molt.

Era un home culte, amb una extensa biblioteca i amb unes ganes infinites de coneixement. Era un home que es va fer estimar entre la resta de socis, sempre estava a punt.
En una de les sessions del Seminari de Paleografia, un mesos abans de l'esclat de la pandèmia, la Societat li va fer entrega d'una placa, en reconeixement per la seva entrega, participació i trajectòria dins la Societat, era un paradigma pels seus companys. Ja ho vaig fer de paraula en aquell senzill acte, ara ho faig aquí, vull donar-li les gràcies a l'amic Josep Maria per la seva generositat amb la Societat, per la seva constància, per ser un exemple per a tots nosaltres. Era un home bo. Et trobem a faltar amic Josep Maria.

Juanjo Cortés García
President

Per tancar aquest homenatge, expressar el meu sentiment i estimació més sincera cap a un ***gran senyor de Barcelona***, que em va tractar sempre amb un gran respecte i afecte, a mi i a la meva família, tant a la feina com fora d'ella, i tot i que hauria pogut ser el meu pare (havia nascut el mateix any) per ell sempre vaig ser la *sra. Àngels*, no vaig aconseguir que em tuteges, tot i demanar-li infinitat de vegades.
Malgrat la pena que em va aclaparar en saber el seu traspàs, sempre em quedarà el seu record...Gràcies sr. Bosch per honrar-me amb la seva amistat.

Maria dels Àngels Espert i Clanxet
(Ex-secretària administrativa de la SCGHSVN- sòcia núm.500)

Per acabar, volem agrair des d'aquí l'ajuda de l'Iris García, col·laboradora seva des de feia molts anys, per ajudar-nos a elaborar un perfil més personal del sr. Bosch i per la seva generositat en fer donació a la Societat de part de la seva nodrida biblioteca.

LES NOSTRES ACTIVITATS

Conferències

_dilluns 19 d'abril de 2021: ***Conservació i restauració de llibres***, a càrrec de Gemma Goicoechea, Lda. en Geografia i Història, Diplomada en Conservació-Restauració de Bens Culturals, restauradora de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

La Societat continuà amb el seu cicle mensual de conferències amb una presentació de temàtica diferent a què ens té acostumats. Amb el títol *Conservació i restauració de llibres* la Gemma Goicochea, conservadora de l'Arxiu Nacional de Catalunya, va parlar sobre els conceptes de conservació i restauració, quines són les principals degradacions que pateixen els documents i les seves causes i, en darrer lloc, com podem conservar a casa la documentació que es fruit de la nostra recerca amb unes condicions òptimes i segures per a la seva preservació. Un aspecte aquest darrer fonamental dins la importància que té el manteniment del patrimoni històric documental que ens envolta.

Albert Pérez i Escribano (soci núm.910)

_dilluns 10 de maig de 2021: ***Nous llibres de naixement del barri de Sant Andreu del Palomar***, a càrrec de Nicolás Valle, periodista, corresponsal de guerra i membre d'honor de *l'Associació Cultural Patrimoni Lingüístic Extremeny*.

El nostre soci i amic Nicolás Valle Morea va realitzar una conferència virtual referent al *Llibre de parts de la doctora Barba,* que va descobrir per casualitat. En aquest registre hi consten més de tres mil anotacions de naixements de nadons de la Barcelona de 1929-1946, abastant així un dels períodes de la història de la ciutat comtal més crucials.
Durant la presentació va parlar sobre la importància de la geolocalització de les dades i, és per això, que ja s'està treballant perquè més endavant pugui oferir una nova ponència centrada en mostrar les eines i instruments que poden emprar-se per situar en un mapa les dades que s'obtenen de les recerques.

Àngel Martínez Buendía (soci núm.646)

_dilluns 14 de juny de 2021: ***Noms propis i noms ficticis en les edicions de textos medievals: unmal de cap per els genealogistes i altres estudiosos,*** a càrrec del dr. Jesús Alturo Perucho, paleògraf, filoleg i historiador i profesor de Filologia Llatina, Paleografia, Codicologia i Diplomàtica a l'UAB.
Presentat per la nostra companya Araceli Coll i Sanabra, va comptar amb l'assistència de trenta persones.

Cursos

Curs de Diplomàtica

Impartit els dimecres per Albert Pérez en sis sessions, entre els mesos d'abril i juny

Enguany la Societat va impartir per primera vegada un curs d'iniciació a la ciència Diplomàtica, entesa com la disciplina que estudia la tradició, la forma i l'elaboració de les escriptures. Un curs aquest que, amb un total de tretze persones, suposa un suport fonamental pel coneixement i pràctica paleogràfica dins la nostra societat, centrant-se en l'anàlisi intern de diverses tipologies documentals (anàlisi de l'estructura formal a través dels segles, clàusules jurídiques, etc.) per tal de dotar l'alumnat d'un coneixement bàsic de les parts del document i saber distingir quina tipologia documental tenen davant a l'hora de dur a terme la seva recerca.

Curs d'Iniciació a la Genealogia (edició abril- juny 2021)

Durant sis dimecres del 28 d'abril fins el 2 de juny de 2021 es va realitzar el curs d'iniciació a la genealogia en línia a càrrec del professor Camil Rull i Rigol (soci núm.879 i President del Centre d'Estudis Locals de Sant Vicenç dels Horts).

Varen assistir i finalitzar el curs 18 alumnes que en les sis sessions varen aprendre la metodologia per fer recerca genealògica, i van conèixer les principals fonts documentals i recursos que es poden consultar en línia. L'activa participació de tots va fer que el curs fos molt enriquidor.

RELACIONS AMB ALTRES INSTITUCIONS

Arxiu Comarcal del Vallès Oriental

Dilluns 12 i dimarts 13 d'abril, , a l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental es va fer on-line el curs ***Genealogia i Internet*** a càrrec de Camil Rull, membre de la Societat Catalana i de Genealogia.

La assistència a les dues sessions va ser de vint-i-cinc persones que van participar activament.

Es important la implicació dels arxius comarcals en la difusió de la recerca genealògica i per això hem d'agrair al director el Sr. Xavier Pérez del Arxiu Comarcal del Vallès Oriental la programació dins de les activitats de l'arxiu.

La Societat Catalana de Genealogia (SCGHSVN) va designar a l'Àngel Martínez i Buendía per fer una conferencia al Centre Català de Luxemburg, amb el títol "Origen dels cognoms familiars i com fer el teu arbre genealògic",dilluns 19 d'abril, via zoom.

L'Àngel Martínez és enginyer de professió, aficionat a la genealogia des de la seva joventut, és un dels membres més actius de la nostra Societat i Vocal de Xarxes Socials y Tecnologia de la Junta de Govern, el que li permet compaginar dues de les seves passions: la Genealogía i la Tecnologia.

Va començar la conferència parlant de l'origen i evolució dels cognoms a Catalunya des dels segles IX-X, època de formació dels primers cognoms fins al segle XI; parlà de com es formen i evolucionen al llarg del temps. Es va estendre en les explicacions de les particularitats pròpies del sistema de cognoms catalans, com la transmissió dels cognoms de pares a fills que no sempre s'ha seguit de manera estricta, ja que en cas de la pubilla rica preval el seu cognom en algunes zones de Catalunya. O el cas de l'hereu i pubilla de riquesa similar que creaven un nou cognom amb la unió dels dos cognoms dels progenitors (Camp-Pedrós o Camppedrós, ...). O el fet de que des de l'any 1999 el Registre Civil va permetre normalitzar els cognoms al català i la utilització de la conjunció "i" entre cognoms.

La segona part de la conferencia es va tractar de com fer un arbre genealògic. Va explicar què és la Genealogia, com començar a fer una genealogia, quina és la diferència entre Genealogia i Història Familiar, quins tipus de genealogia podem fer, quines són les fonts documentals, quins són els documents que podem obtenir del Registre Civil, quins són els arxius diocesans catalans, què son els arxius eclesiàstics, què son les recerques en línia (FamilySearch), quins són els arxius militars, què és la Catalana de Genealogia i com ens pot ajudar en les recerques. La conferència va finalitzar amb un torn de preguntes sobre els temes tractats.

La conferència va comptar amb una nombrosa assistència de diversos països d'arreu del món: Luxemburg, Bèlgica, Alemanya, Espanya, Argentina, Mèxic, ... i està disponible a YouTube : (https://www.youtube.com/watch?v=6V1nm_Zv5dU) . La pandèmia ens ha fet molt de mal, però també ens ha donat l'oportunitat d'obrir-nos al món i de col·laborar amb altres entitats a través dels mitjans tecnològics.

Pere Serra i Rosell (soci núm.343 – Vicepresident de la SCGHSVN)

RACÓ DEL SOCI

Aquesta secció està destinada a recollir les vostres inquietuds, recerques, trobades familiars, fotografies d'interès general i experiències diverses sobre les nostres disciplines. També ens podeu fer arribar les vostres opinions i suggeriments sobre *"la Societat"*. D'altra banda, us agrairem la vostra participació amb petits articles i notícies. Per a fer-nos arribar els vostres articles, ressenyes, etc, dirigiu-vos a: angels.butlletígmail.com
Els coordinadors es reserven el dret de resumir o extractar el text, així com escollir les col·laboracions més adients, però sempre notificant-ho a l'autor. En qualsevol cas, les opinions expressades pels autors reflecteixen únicament les seves idees, no les de l'equip editorial, ni les de la SCGHSVN.

La "Conferencia de Historia Familiar y Genealógica de España 2021", organitzada per FamilySearch va constar de ponències presentades per diverses institucions espanyoles, que tenen com a objectiu comú la promoció del coneixement de la Genealogia i la Història Familiar. Aquestes, mitjançant les seves presentacions, ens varen mostrar tots els recursos i eines de què disposen, a fi d'ajudar a les persones interessades en conèixer l'origen dels seus avantpassats i poder elaborar la seva història familiar.

Col.laboraren en la conferència set institucions: La Real Asociación de Hidalgos de España, la Sociedad de Estudios Genealógicos y Heráldicos de Canarias, el Grupo de Indexación de Granada y Murcia, la Real Academia Matritense de Heráldica y Genealogía RAMHG, ANXINACO Asociación Genealógica Vasca e Historia Local, HISPAGEN Asociación de Genealogía Hispana, i la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia, Vexil·lologia i Nobiliària SCGHSV.

El President de la nostra Societat, Juanjo Cortés, va presentar la ponència "38 Años al servicio de la Historia Familiar". Després d'exposar breument la història dels orígens de la SCGHSVN l'any 1983 i de fer una explicació de les entitats amb les que estem vinculats, passà a relatar el nou enfoc que va adoptar la Societat, a partir de la profunda reflexió que es va fer, coincidint amb l'arribada de la Nova Junta l'any 2007, a fi d'obrir-se al món acadèmic i universitari, tant a casa nostra com al Estat Espanyol, cosa que fins aquell moment no s'havia produït.

Per fer palesa aquesta intenció es va organitzar un cicle cultural que es va fer coincidir amb els "25 anys de la SCGHSCN", que constà de 25 conferències durant 25 dilluns consecutius, que tenia per objectiu posar en valor els investigadors de la Societat i el seus treballs de recerca. En el marc d'aquest cicle, també impartiren conferències els especialistes més destacats de cadascuna de les nostres disciplines, tant catalans com provinents d'altres autonomies.

El nostre President també va destacar que, des de l'any 2007 s'han impartit més de 150 conferències, a fi de fer pedagogia, tant de les nostres disciplines com d'aquelles complementàries com la Paleografia, el Llatí Medieval, la Digitalització de documents, etc.

A continuació va parlar dels diversos Grups de Treball de la Societat, com el Seminari Permanent de Paleografia on es transcriuen i es tradueixen diplomataris, arxius privats i conjunts documentals que posteriorment són publicats a la revista Paratge; del Monumenta Genealògica Cataloniae, una gran base de dades genealògiques provinents del buidat de tots els registres dels llibres parroquials de Catalunya. El Seminari de Llatí i el Seminari de Sigil·lografia també varen ser objecte dels seus comentaris.

Més tard va parlar també de les publicacions de la Societat, en primer lloc de la Revista Paratge que des de l'any 1990 porta publicats trenta quatre números, accesibles des de la nostra pàgina web. També va fer esment de la revista Missiva, elaborada pel Grup Genealògic de Tarragona, i del Butlletí que es publica des de l'any 2007.

Es va destacar també la importància que per la Societat tenen les visites i sortides culturals a museus, arxius, masies, itineraris etc. i que afavoreixen la socialització dels seus socis. En aquest sentit es parlà també de la Diada del Soci, del Sopar de Fi de Curs i del Premi d'Investigació Ramon Rovira i Tobella.

Finalment, i pel que fa a les tasques de comunicació de la Societat es va mencionar la pàgina web amb el fòrum, la pàgina de Facebook amb el seu Grup, del Canal YouTube i el compte d'Instagram.

Va ser una magnífica conferència que va permetre donar a conèixer la nostra Societat i col·locar-la en un lloc molt destacat dins del panorama genealògic de l'Estat Espanyol, impartida per qui ha estat, inesgotablement, el seu guia i impulsor els últims catorze anys.

La conferència va ser seguida en streming a través d'Internet per unes 160 persones i va acabar amb una taula rodona amb la participació de tots els ponents. Posteriorment ha estat visitada al canal YouTube per més de 1200 persones.

Pere Serra i Rosell (soci núm.343 – Vicepresident de la SCGHSVN)

L'ESPAI DE L'HERÀLDICA

Basols, Bassols

Llinatge de Catalunya, amb cases solars a Sant Esteve de Cervelló (Barcelona), el seu amo Bartomeu Bassols, documentada al fogatge de 1553, i a Olot (Girona), documentada en 1542.

A Aragó va tenir casa solar a Sariñena (Osca), des d'on va passar a Osca i Saragossa. Hi ha branques establertes als Estats Units i Mèxic.

Rafael Bassols, mercader d'Olot, va obtenir el privilegi de Burgués honrat d'Olot el 13 de juliol de 1599.

Antonio Pascual Bassols, veí de Girona, va obtenir el privilegi de Ciutadà Honrat de Barcelona el 13 de juny de 1760.

Van ser Comendadors de l'Ordre de Carlos III: Luís de Basols, el 1856; Ignacio Basols i de Foxá, natural de Barcelona. Cavaller i Maestrant de València en 1865, en 1867, i Joaquín de Bassols i de Maranyosa, Gran Creu, el 1856.

Josep-Vicent Ferrando i Company (soci núm.391)

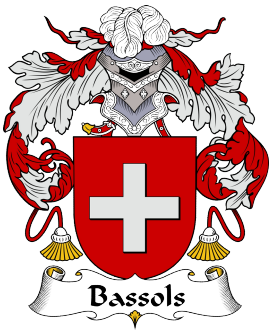

Armes

01 De gules una creu abscissa d'argent.

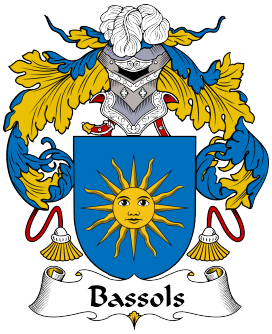

02 De Barcelona.

D'atzur un sol d'or.

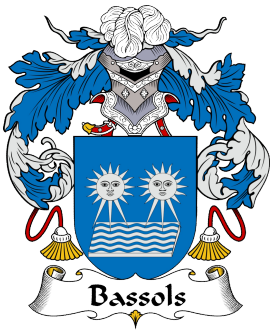

03 De Barcelona.
D'atzur una bassa amb ones d'argent i d'atzur que rep el raigs de dos sols d'argent posats en cap.

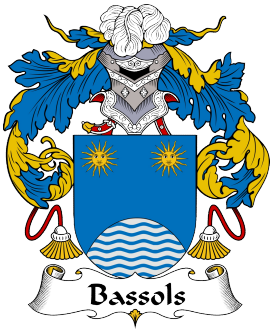

04 De Barcelona.
D'atzur una bassa amb ones d'argent i de atzur, naixent de la punta: en cap dos sols d'or.

Si voleu més informació; www.blasonari.net

ESCUTS OFICIALITZATS PER LA GENERALITAT DE CATALUNYA DES DELS MESOS D'ABRIL A OCTUBRE DE 2021

Escut de Riudarenes
(La Selva)
11 de maig de 2021
DOGC núm.8407

Escut de La Sentiu de Sió
(La Noguera)
27 de juliol de 2021
DOGC núm.8466

L'ESPAI DE SIGIL·LOGRAFIA

Envers del segell de Ramon Berenguer IV de l'any 1157. Guardat als Arxius Departamentals de Marsella

Segell de Ramon Berenguer IV de 1157.

La nostra Societat m'ha encarregat arrencar una secció a dins d'aquest Butlletí que tracti de qüestions sigil·logràfiques. M'ha semblat oportú començar parlant del segell de Ramón Berenguer IV de 1157, primer segell del comte de Barcelona i rei d'Aragó i un dels segells més antics d'Europa.

Aquest segell va aparèixer validant un pergamí que conté una sentencia donada pel comte en el judici celebrat entre Pons, abat de Montmajor, i Guido de Galbert, senyor de *Stubulonis*, l'any de l'Encarnació 1157.

És un segell pendent, rodó, de dues empremtes iguals. Mesura uns set centímetres de diàmetre, és de cera bruna i porta una llegenda incompleta que diu:
Anvers: .....S BEREN.....
Revers: .....RAGO.....

Les dues empremtes duen la mateixa representació iconogràfica de tipus eqüestre: el comte rei a cavall cavalca cap a la dreta del segell, empunya una llança amb penó i es defensa amb un escut ametllat**. L'escut porta com a senyal heràldica unes ratlles verticals sobre les quals apareix un punt rodó, o bloca, del qual surten sis ratlles en estrella, que és l'estructura que uneix els pals. Aquestes ratlles verticals són una representació molt rudimentària de la senyal dels pals,dita col·loquialmentcom "les quatre barres", i es la seva primera representació gràfica.**

Com ja sabeu, Ramon Berenguer IV el Sant, fou comte de Barcelona des de l'any 1131 fins a la mort del seu pare Ramon Berenguer III el Gran. Fou també el marit de la reina Peronella, primera reina propietàriadel regne d'Aragó amb qui es casà l'any 1150 per donar solució a la descendència en aquest regne quan la núvia tenia només tretze anys i ell en comptava trenta-set. Amb motiu d'aquest casori Ramiro l el Monjo, rei d'Aragó i pare de la núvia, seguint la seva vocació es retirà a un convent, donant-li al comte en propietat la filla i el seu regne, tot imposant-li el deure de tenir-lo com a pare. El nuvi adoptà el títol de Príncep del regne d'Aragó passant a governar des de aquell mateix moment el regne rebut, a més dels seus propis comtats.

És en aquest context històric, l'any 1157, quan Ramón Berenguer IV empremtà el seu primer segell amb la primera representació de la senyal dels pals. Feia vint-i-sis anys que era comte de Barcelona i set que era Príncep d'Aragó dirigint els seus destins. Donat que no existia cap representació anterior d'aquesta senyal heràldica, ni gràfica ni escrita, res fa pensar que aquesta senyal es pugui atribuir en exclusiva a cap d'aquestes dues jurisdiccions, ja que a mitjans del segle XII, moment de l'aparició del emblemes heràldics, Ramon Berenguer IV ja disposava de la doble intitulació: era comte de Barcelona i príncep d'Aragó, com s'ha explicat i podem veure a la llegenda completa extreta del mateix segell de l'any 1160:

RAIMVNDVS BERENGARI COMES BARCHINONENSIS
ET PRINCEBS ARAGONENSIS

Després de llegir aquestes línies veiem que la senyal dels "quatre pals de gules sobre camp d'or" pertany a Ramon Berenguer IV i pel principi de territorialització de les armeries pertany també per igual al comtat de Barcelona i al regne d'Aragó.núm.343)

Pere Serra i Rosell (soci núm.343)

NOVETATS EDITORIALS

Xavier Cortadellas, Judit Pujadó i Ignasi Revés: *Arrelats. Les famílies més antigues de Catalunya.* Ed. Sidillà. La Bisbal d'Empordà, 2021

Aquest magnífic llibre, obra de gran interès per a genealogistes, està escrit a sis mans pels fundadors i responsables de l'editorialSidillà Edicions. Aquesta obra repassa algunes de les nissagues rurals més antigues de Catalunya.

Arrelats fa un recull de cases i masos que estan habitats per la mateixa família almenys durant deu generacions i té com a objectiu mostrar com la gran història dels esdeveniments globals de Catalunya: les pestes del 1651, la guerra de Successió, l'11 de setembre del 1714, la guerra del Francès i les Carlines del segle XX,la fil·loxera, la caiguda dels preus agraris i la guerra civil, que tant afectaren la història més quotidiana de les famílies i com s'han adaptat al llarg dels segles, canviant la seva activitat principal.

El llibre està estructurat en un capítol introductori: La memòria retinguda, on es parla del mas, l'hereu, la memòria, el futur i les famílies, així com uns agraïments. En els vint-i-un capítols posteriors, cada capítol es dedica a una de les nissagues, que han estat escollides pels autors S'ha buscat la diversitat territorial, compensant la Catalunya Nova i la Catalunya Vella.

La primera i més antiga és Can Rovira, de Sant Miquel de Campmajor (Pla de l'Estany), que arrenca l'any 1182 i la més moderna Els Cau de Cal Miquedó de Puiggròs (Les Garrigues) que arrenca el 1778**.**

El llibre compta ja amb dues edicions i és imprescindible per a tots aquells que ens dediquem a la genealogia a Catalunya. A la plana 251 hi ha un petit reconeixement a la tasca de l'amic i company Ramón Rovira i Tobella: "*Qui més ha estudiat tots aquests temes és en Ramón Rovira i Tobella. Malauradament va morir fa un temps. Va escriure i va estudiar a fons tot el que feia referència al passat de Gelida. A ell devem l'arbre genealògic de moltes famílies i estudis diversos sobre els masos gelidencs. Bona part del seu llegat el trobaran a la plana web gelida.org. En Ramón Rovira ...*" Una excel·lent obra.

Juanjo Cortés García (soci núm.234)

Resentació del llibre: "Mil cent anys de la vila i de la parròquia de Santa Maria de Llinars"

Convidats per l'ajuntament de Llinars del Vallès vàrem assistir a la presentació del llibre"Mil cent anys de la vila i de la parròquia de Santa Maria de Llinars" de Jesús Alturo i Tània Alaix del Seminari de Paleografia, Codicologia i Diplomàtica de la Universitat Autònoma de Barcelona, sobre la transcripció i interpretació del pergamí de 31 d'agost de 919 que és el document més antic en que apareix escrit de la parròquia de Llinars al voltant de l'església de Santa Maria.

L'exposició va ser molt interessant i les consideracions sobre la interpretació de documents antics que no es pot fer sense un respecte i coneixements experimentats en paleografia, llatí i història, i no menys important, la humilitat sobre les limitacions del coneixement de les circumstàncies en que es desenvolupen els fets i la intenció del que els escriu amb el llenguatge de l'època pertinent i que ens pot portar a interpretacions errònies.
Ens van donar uns quants exemplars per la biblioteca de la societat que estaran a disposició per la consulta dels socis.

Camil Rull i Rigol (soci núm.879)

Presentació del llibre de la *Fundació del Covent de Sant Magí de la Brufaganya*, a cura d'Avel·lí André Gabiám (Santa Coloma de Queralt, abril de 2021)

Allà pel mes de setembre de fa ben bé quatre anys, abans de començar la sessió inicial de Paleografia d'aquell curs, la companya i bona amiga Rita Armejach, dins la seva campaya de recuperació de l'antiga devoció a St. Magí de la Brufaganya, em va suggerir que fes tot el que pogués sobre el llibre que portava elmateix títol d'aquesta breu ressenya i sobre el qual s'hi podia treballar "en línia" des del lloc on es conservava, és a dir, l'Arxiu Històric de l'Arquebisbat de Tarragona (AHAT).
Dit i fet, m'hi posava a fer-ho immediatament, però no ha estat fins al cap de més de tres anys de dedicació ininterrompudaque ha sorgit aquest volum de més de 300 pàgines, gràcies, sobretot, als bons oficis i la voluntat de ferro de la mateixa Rita Armejach, pel que fa a la seva publicació.

L'acte oficial de la seva presentació fou fixat per al divendres, dia 7 de maig de 2021, a les 19 hores, a la sala d'exposicions i sala de conferències de la Biblioteca Central d'Igualada. En aquest mateix acte, també hi estava inclosa la inauguració de l'exposició "Sant Magí, el miracle de l'aigua".

En presència de alcalde d'Igualada i la resta d'autoritats i assistents a l'acte, l'actuació inicial va tenir lloc a l'exterior de les instal·lacions, a la gran plaça que hi ha al davant, on una coral de gent jove va entonar un cant al·lusiu a Sant Magí i a les velles tradicions del seu santuari.

Tot seguit, ja dins de les intal·lacions, es va procedir en primer lloc a fer un recorregut per les sales de l'exposició, veient les explicacions escrites i imatges sobre els plafons o les maquetesi sentint les matisacions i detalls exposats per la Rita Armejach, presentadora de l'exposició. Al final d'aquest recorregut, l'alcalde va declarar inaugurada l'exposició.

Val a dir que, lògicament, tant l'actuació de la coral a l'exterior, com el recorregut interior per les sales de l'exposició, com també la part de la presentació del llibre, a la qual passo a referir-me tot seguit, estaven fortament condicionades per les normes sanitàries, que limitaven el nombre d'assistents i obligaven a fer-ho tot molt breu i, en interiors, a fer-ho a peu dret.

I, passant ja a parlar pròpiament de la presentació del llibre de referència, l'acte va tenir com a part central l'obligadament breu discurs de l'autor de l'obra i relator d'aquesta ressenya.

Es comença per saludar l'alcalde, el regidor de Culturai Relacions Institucionals, la directora de la Biblioteca Central que ens acollia, el president de l'Associació Cultural Baixa Segarra(ACBS) que edita l'obra, la presidenta de l'Associació d'Amics de Sant Magí i el seu entorn, la promotora de la realització i edició de l'obra Sra. Rita Armejach, un representant de l'Associació d'Amics dels Cavalls, altres regidors i membres del consistori, representants de la premsa local i comarcal i públic en general.

Dedica el capítol d'agraïments a la Sra. Rita Armejach com a inductora i promotora de la redacció i edició de l'obra, al Sr. Silvestre Palà, president de l'ACBS, com a responsable de l'edició i del breu text que s'hi incorporà a l'inici titulat "Una feliç coincidència", al director de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona per haver permès de treballar "en línia" el manuscrit original de l'obra i pel seu comentari titulat "Compartir la memòria" que també s'hi incorporà al principi de tot de l'obra.

Encara dins d'aquest apartat d'agraïments, s'agraeix a l'Associació d'Amics de Sant Magí de la Brufaganyai el seu entorn el seu suport y l'esforç tenaç per revitalitzar la Brufaganya, la seva història i tot el que representa. Un altre agraïment es dedica a la Diputació de Tarragona pel seu patrocini i per la important labor cultural i social en el seu àmbit de competències. I finalment però de manera molt especial, s'agraeix a la SCGHSVN la formació i suport que ens dona com a Alma Mater de les seves disciplines i que el president hagi volgut honorar l'obra amb un Pròleg encomiàstic del nostre Seminari de Paleografia.

Es fa després una referència breu a la bona qualitat de la impressió i edició de l'obra, felicitant els responsables per l'aspectenotablement digne aconseguit. Es remarca el tractament diferent donat a la transcripció del text en llatí, fent-hi un ús molt generós dels signes de puntuació, contràriament a la nul·la intervenció o modificació del text en català.

Sobre els successius priors del convent, com a autors del diferents relats que conformen el manuscrit original, es subratlla la gran diversitat i diferència entre ells, tant en la grafia, no sempre clara ni inteligible, com en el contingut.

El breu parlament de l'autor acaba destacant la importància de l'obra com a un bon arsenal de textos en català i castellà antics, però també en llatí, susceptibles d'ésser treballats i investigats des del punt de vista històric, filològic, jurídic, etc.

I, finalment, després d'un breu discurs del president de l'entitat editora, l'ACBS, felicitant-se per l'obra, l'alcalde d'Igualada, Sr. Marc Castells, va fer un discurs d'agraïment a tots els participants en les diverses fases de l'acte i el va donar per finalitzat.

Nota de la coordinació del Butlletí
Donada la falta d'espai en aquest Butlletí les noves aportacions a la nostra biblioteca, es publicaran en el proper número.

NOTÍCIA D'INTERÈS

'Diada de Sant Jordi del 2021' a Alguaire: L'exhumació de la tomba de Jerònima de Gort.

El 23 d'abril, la diada de sant Jordi del 2021, a la vila d'Alguaire, prop de la ciutat de Lleida, tan sols uns kilòmetres, es celebrà sant Jordi encara en plena pandèmia. L'ajuntament de la vila, el seu alcalde i la regidora de Cultura i Patrimoni, Elvira Larrégula en concret, aplegaren els veïns a la plana del penyal que senyoreja la vila des de dalt, el lloc de l'antic monestir santjoanista de la Mare de Deu d'Alguaire,on es duen a terme les excavacions arqueològiques del programa

" Castells, monestirs i palaus. Poder, territori i paisatge (segles XII –XVII)" del que n'és investigadora principal, la Maria Soler, historiadora i professora de la Universitat de Barcelona. Un projecte de recerca arqueològica aprovat dins del programa de Projectes Quadriennals de Recerca en matèria d'Arqueologia i Paleontologia per el període de 2018-2021.

L'acte, convocat per l'Ajuntament, encara amb les restriccions vigents i adreçada bàsicament als veïns de la vila, tingué un ampli ressò, potser més del que es preveia en principi, entre els habitants d'Alguaire i d'altres estudiosos i afeccionats de la història dels nostres pobles. L'acte inclogué l'audició de composicions musicals a càrrec d'alumnes de l'Escola de Música, l'homenatge a la priora amb roses vermelles a la recent tomba exhumada, i la visita, en grups reduïts,a l'excavació realitzada que ha deixat al descobert el terra de l'església, així com l'ofrena de roses als assistents commemorant el dia de Sant Jordi.

En relació als descobriments arqueològics, potser el més cridaner, fou l'exhumació de la tomba d'una priora santjoanista d'Alguaire, Jerònima Gort, que exercí el seu priorat (1586-1601),últims anys del segle XVI i tombar del XVII. La informació de la làpida ens dona el nom, els anys del priorat i l'escut familiar de la priora. Un escut que ha sigut estudiat pels heraldistes de la nostra Societat. De la recerca a la secció del Gran Priorat, de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, la transcripció dels còdexs pertinents ens ha permès conèixer el context històric del priorat de Jerònima de Gort- una figura controvertida a causa de la seva posició a favor de l'aplicació d'una clausura estricte- , del monestir ide la mateixa batllia d'Alguaire.

La importància de la present recerca sobre el monestir santjoanista d'Alguaire és, al meu entendre, la seva interdisciplinarietat. En el del monestir d'Alguaire hi intervenen l'equip de restauradors i arqueòlegs amb Walter Alegria al capdavant i la també arqueòloga i antropòloga física IzaskunAmbrosio. I per la part documental - una servidora- com a historiadora i paleògrafa. Juntament amb la introducció de Maria Soler es relatà als assistents la informació a l'abast sobre la priora, el monestir i el seu entorn històrico-institucional. Les dades obtingudes des de diversos enfocs i disciplines, encara que significatives, són susceptibles d'ampliar-se i aprofundir-se un cop l'anàlisi posterior sigui completat.

Cal afegir que els mitjans de comunicació local han donat cobertura a l'exhumació de la tomba i a les excavacions fetes fins al moment que han posat al descobert les restes de l'església del monestir i de les edificacions annexes. L'interès dels habitants d'Alguaire pel seu patrimoni històric es evident. Són conscients de la seva singularitat i del seu valor. I pels estudiosos de l'edat mitjana, tan a nivell religiós- institucional com sòcio-econòmic , una recerca interdisciplinària com la present és volguda, desitjada i en certa manera, constitueix un model a seguir en futures recerques.

Araceli Coll i Sanabra (sòcia núm.666)

Nota d'agenda
Donades les circumstàncies actuals, (continuen les restriccions arran de la pandèmia del Covid-19) preguem que consulteu sempre abans la nostra pàgina web (www.scgenealogia.cat) en relació a les nostres activitats.

ALTES A "LA SOCIETAT"

571_Lídia Coca i Dalmau (Carme, Anoia) havia estat donada de baixa i en demanar una nova incorporació a la Societat, se li va respectar i restituir el mateix número de sòcia

1005_Anna Raventós Barangé, Sevilla
1006_Victòria Alarcon Company, Tarragona (Tarragonès)
1007_Àngel González López, Granollers (Vallès Oriental)
1008_Lluís Losantos Viñolas, Figueres (Alt Empordà)
1009_Mercè Vidal Serra, La Pobla de Segur (Pallars Jussà)
1010_Isabel Corbella Sanahuja, Cardedeu (Vall'es Oriental)
1011_Daniel Pahissa Meca, Sant Feliu de Llobregat (Baix Llobregat)
1013_Alejandro Melchor Muñoz, Esplugues de Llobregat (Baix Llobregat)
1014_Carme Vergés Molina, Sant Llorenç de la Muga (Alt Empordà)
1015_David Gómez, Terrassa (Vallès Occidental)
1016_Sebastià Miró, Tarragona (Tarragonès)
1017_Gemma Manuel López, Camprodon (Ripollès)
1018_Marta Arbolí, Montblanch (Conca de Barberà)
1019_Imma de Malibran Pagès, Girona (Gironès)
1020_Albert Vilaró Rovira, Tarragona (Tarragonès)
1021_Llorenç Ferrer Alós, Navarcles (Bages)

Avantatges de fer-se soci:

Els socis de la SCGHSVN poden accedir a totes les activitats, cursos i tallers de manera gratuïta o gaudint d'importants descomptes, a més de tenir opció de participar als seminaris i grups de treball, accedir a recerques genealògiques i resultats obtinguts dels buidatges i projectes realitzats.

Els socis reben anualment la revista *Paratge*, centrada en les disciplines de l'entitat, sense cap cost addicional. També poden publicar els seus estudis – si compleixen els requisits demanats – a la revista.

Els socis reben semestralment, per correu electrònic i en format pdf, el *Butlletí* de la Societat, amb articles, curiositats, resultats d'investigacions i divulgació d'activitats realitzades i també hi poden participar.

Els socis disposen d'un espai d'intercanvi d'informació sobre les diverses disciplines d'estudi a través del correu electrònic.

Els socis tenen a la seva disposició un equip de digitalització de documents i els llibres i la documentació de la biblioteca de la SCGHSVN, amb més de set-cents exemplars centrats en les seves disciplines d'estudi.

Els socis obtenen el *Carnet Recercat*, la xarxa catalana de cultura i recerca.

la Societat Catalana de Genealogia
SCGHSVN
Heràldica, Sigil·lografia, Vexil·lologia i Nobiliària

ANC
Arxiu Nacional de Catalunya

CECEL
CONFEDERACIÓN ESPAÑOLA DE CENTROS DE ESTUDIOS LOCALES

Institut Ramon Muntaner
Fundació privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana

SCGHSVN – NIF: V-08867533
Jaume I, 33-51 (ANC) -08195-Sant Cugat del Vallès
Tel. 93 554 52 50
scgenealogia.cultura@gencat.cat

Coordinació del "Butlletí" i fotografies: Juan-José Cortés i García i Maria dels Àngels Espert i Clanxet
Correccions: Sílvia Crespo i Espert
Impressió: Impremta Baltasar1861 - ISSN 1888-3796 - Dipòsit Legal B-51350-2007